

A NAGYKAPOSI MAGYAR KÖZÖSSÉGI HÁZ KIADVÁNYA, 7. évfolyam, 3. szám, 2019. október 26.

A Magyar Szent Korona Nagykaposon

Garay János: A szent korona (részlet)

Rómában a keresztény világnak főura,
Sok századdal előtte nagy álmot lát vala;
Az álmot Isten küldte, mint jós sugallatot –
Szavára áhítattal a pápa hallgatott.

Előtte angyal állott, Istennek hírnöke,
S ajkáról így hallatszék az intő szent ige:
„Igaz hitnek szolgája, Istentől fölkenett,
A földön milliőktől tisztelve rettegett!

Adj mindenkinek áldást, ki kér áldásodért;
De meg ne vond érdemtől azt érdemtelenért –
Mellyel díszíteni szántad a lengyelek urát,
Boleslawnak ne add meg a szentelt koronát.

DE holnap virradattal követség jön eléd,
Egy ismeretlen népnek hozván üdvözlését;
A népnek fejedelme kéréssel van hozzád –
Fején legillendőbbben fog állni koronád.”

Szólt az égi hírnök; a pápa megriad,
S Istennek intéséért buzgó hálákat ad.
Ajtóját ismeretlen követség nyitja meg,
Párduccal és kócsaggal ékes magyar sereg.

Egy főpap a vezérök, tisztos ruházatú,
Asztrikus érsek, ékes és dús szónoklatú.
„A Kárpátok honából köszönt egy hősi nép!”
kezdé szavát – s a pápa előtt féltérdre lép.

„Fejedelme Kárpátoktól parancsol tengerig,
Övé a föld Dunától Erdélynek széleig;
István fejedelmet értem, ha hallottad hírért,
Dicső Árpád utódját és Géza gyermekét!”

S lefesti szónokajkkal múlt mellé a jelent,
Újabban a magyar nép mi szépre, nagyra ment.
Lefesti lelkesedve Istvánt, az új vezért
Ki új pályán indult el aratni új babért.

S most merre a Dunának, Tiszának habja mén,
Áll millió magyarral az egyház küszöbén,
Melynek keblébe vévén magasb sugallatát,
a békés haladásnak tűzé ki zászlaját.

„De még a munka kezdve
van csak, végezve nem! –
Folytatja a magyar pap
– küldöm kérdést teszen:
Hogy amit a vallásért honában mívele,
Az egyház fejedelme megszentelendi-e?”

Megszentesíteni kész-e Jézusban szándokát,
S melyet viselni kíván fején, a koronát?
Hogy lenne, mint más ország, Árpádnak hős hona,
S fejedelmét díszítse királyi korona!”

Szólott a szónokérsek; a pápa ősz szemén
Öröm könyűje látszik, arcát övedzi fény –
A szónokot szívéhez szorítja két keze,
Kimondhatatlan a kéj, mit lelke éreze.

„Engem címeznek – úgymond – apostol címmel;
De küldöd ilyen címet még méltóbban visel.
Eredjete s mondjátok, mondásom az vala:
Hogy István nemzetének fölkenet apostola.

Eredjete s mondjátok, áldásom van fején,
S mely nyomdokába lépett, dicső, hős nemzetén;
Az egyház fejedelme királynak ismeri,
Mert már előbb az Isten királynak tűzte ki.

Eredjete – s elővé a drága koronát,
S átadta azt, követvén Istennek jós szavát –
Legyen királyi dísz – mondá – e korona,
S alatta nagy és hatalmas Árpádnak hős hona!”

S átadta a követnek királyi ékszerét,
Mely ékesítse mától István fölkenet fejét,
Mellé kettős keresztet hódolva nyújta át,
Mellyel megtiszteltesse mint Úr apostolát.

Ekképp nyeré meg István az ősi koronát,
Mely nyolc századnak óta díszíti homlokát
Magyar királyainknak. Megemlékeztek,
Hogy azt az ősi monda s a kor szentelte meg.

2019.
szeptember
21.

Hulita Vilmos nyomában (levél)

Kedves Csilla! Épp egy éve voltál utoljára nálunk Füleken a tavaszi szünetben. A vár felé sétálva megkérdezted, ki volt az a Hulita Vilmos, akinek mellszobra egy kis téren áll. Akkor én csak annyit tudtam mondani, hogy gyárigazgató volt. De ha hiszed, ha nem, osztályfőnökünk benevezett minket egy versenybe, melynek témája: Városunk híres személyisége. Mondanom se kell, hogy mi Hulita Vilmost választottuk. A továbbiakban elmesélem, mit is tudtunk meg róla.

Bevallom, nem volt könnyű dolgunk. A szobor ötlete Dr. Agócs Attilától, városunk polgármesterétől származik. A köztéri szobrot egy helyi képzőművész, Balázs Alfréd alkotta meg. Átadására 2016 augusztusában a Városnapokon került sor a város első írásos említésének 770. évfordulóján. Felkerestük hát városunk polgármesterét, aki egy délután fogadott minket, és elmesélte, mit tudott meg Ő Hulita Vilmosról. Tanulmányát megjelentette a Nógrád Megyei Múzeumok Évkönyvének 2008-ban megjelent számában. Az alábbiakban megismertetlek Hulita Vilmos és a füleki gyár rövid történetével.

1906-ban rakták le a Füleki Edénysajtoló-és Zománczó Művek Barok, Mészáros és társai cég épületének alapkövét.

Az alapítók után Hulita Vilmosnak jutott a legfontosabb szerep a füleki gyár életében. Hulita igazgató úr-akit a fülekiek közszájon már az 1930-as évek közepétől csak „Öregnek” neveztek- még az Osztrák-Magyar Monarchia idején foglalta el posztját, melyet a gyár Vörös hadsereg általi elfoglalásáig sikerrel meg is tartott. De hogy is került Hulita Fülekre?

Hulita Vilmos 1878. június 6-án született Karánsebesen (a mai Románia területén) még Holotay Vilmos néven. Nem ismert pontosan mikor és mi okból, de a Holotay nevet Hulitára változtatta. Füleki ténykedése alatt már ezen a néven szerepelt. A gyár szolgálatába 1915.február 18-án lépett. A városba Horváth Henrik műfordítón (egykori iskolatársa) keresztül jutott , akinek bátyja, Horváth Albert mérnökként dolgozott a a gyárban. Ám 1915-ben be kellett vonulnia, így helyét Hulita Vilmos foglalta el. Hulita nem rendelkezett mérnöki diplomával, a Műegyetemen csupán 4 szemesztert tanult. Ennek ellenére a horganyzó műhely élére került, ahol ekkor katonacsajkákat gyártottak. Hulita dolgozott, döntött, tervezett, s mindezt olyan sikerrel, hogy nem egész egyéves részlegvezetői tevékenysége után ő lett az üzemvezető mérnök. Munkavégzése terén nem ismert megalkuvást. A főként vezető beosztásban lévő, oda nem megfelelő vezetőket, akik csak rokon és baráti kapcsolatok által kerültek funkciókba, azonnali hatállyal saját felelősségére kirúgott a gyár-

ból. Maga köré mesterekből és előmunkásokból verbuvált új vezetést, a tisztviselőket maga képezte ki. A tisztességes munkát minden alkalmazottjától megkövetelte.

A gyárat 1916. december 1-jén átvette a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank. Igazgatójává 1917-ben Hulita Vilmost nevezték ki., aki kihasználva a háborús konjunktúrát, fellendítette az üzemet. A Magyar Tanácsköztársaság megalakulásakor családjával el kellett menekülnie, Fülekre csak 1919 júliusában tért vissza. Hatalmas energiával kezdett bele az üzem újjászervezésébe. A gyáriparosok szövetségétől kapott ösztöngből segélyt fizetett ki azoknak, akik jelentkeztek a gyárba. Ezzel próbálta visszacsalogatni egykori bevált munkásait, akik közül sokan tartottak esetleges megtorló intézkedéseitől. Az igazgató viszont visszatérésekor ezekkel a szavakkal lépett be a gyár kapuján: „ A bosszú édes ugyan, de hagyjuk az Istenre.”

A munkások létszáma 1920 elejére 1200 főre nőtt. Megindult a kolónia (üzemi lakótelep) kiépítése a Bénapatak bal partján, a gyár megvásárolta a Brüllféle vendéglőt (Dokupel vendéglő), a Vigadót újra bérbe vette a községtől, megalapította az ún. konzumot (üzemi boltot), amely ellátta a gyár minden tisztviselőjét, ahogyan abban az időben emlegették a bakancstó a kenyérig, minden szükséges dologgal, a bolti ár töredékéért.

Hulita Vilmos 1920 után a füleki közelet egyik meghatározó szereplőjévé vált. A Füleki Torna Club (FTC) 1920. januári megalapítását személyesen is támogatta, annak örökös díszelnöke lett. A harmincas évek második felének legjobb dél-szlovákiai labdarúgócsapata kétségtelenül a füleki FTC volt, mely 1935 és 1938 között négy alkalommal is bejutott az országos döntőbe, a szlovák bajnoki címet viszont csak egyszer, 1937-ben sikerült elnyernie. (Sajnos azóta is csak közepes eredményeket érnek el focistáink.)

Támogatta továbbá a helyi fúvószenekart is, amelynek 1928 tavaszán Brünnből modern hangszereket hozatott. A rossz nyelvek azt beszélték, hogy az igazgató azért vett új hangszereket, mert ezzel is emlékeztetéssé akarta tenni saját 50. születésnapját, melyet 1928.június 26-án személyéhez illő nagy pompával meg is ünnepelt. A gyárat 1927 végén a Prágai Kereskedelmi és Iparbank vette meg, és a Sfinx konszernhez csatolta. A Sfinxnek 6 gyára volt Csehszlovákia szerte. Hulita nemcsak a tűzhelygyártás fellendítését szorgalmazta, hanem a háztartási cikkek gyártását is tervbe vette, vashordók, mezőgazdasági gépek, katonai cikkek gyártásával akarta a munkáslétszámot fenntartani. A gyár az 1930-as évek elején már egymagában olyan termelési eredményt ért el, mint a többi Sfinx érdekeltségek együttvéve.

1930-ban mindenütt meglévő kapcsolatai útján megtudta, hogy Galgócon tönkrement egy nagy múltú szekérgyár. Megvásárolta és Füleken üzembe helyezte a leállt gyár gépeit.

Ezidőtájt látogatta meg a füleki zománcédenygyárat a Csehszlovák Köztársaság elnöke, T.G.Masaryk. A látogatásra 1930.szeptember 13-án került sor, mely alig félórás volt. Az elnök magyar nyelven szólta a fülekiekhez, megígérte, hogy tekintélyét latba vetve illetékes helyeken szót emel a füleki zománcédenygyár támogatásáért. Erről a látogatásról fénykép is készült, melyet a Füleki Vármúzeum történeti gyűjteménye őriz. Mint igazgatónak, nem volt párnás irodája, asztala a közös iroda egyik sarkában állt. Mindenki bármikor bemehetett hozzá. Mindenki panaszát meghallgatta. Képzeld, minden dolgozójá-

nak, aki nősült, 5-30 kg zománcédenynt adott ajándékba. Mindent megtett, hogy a füleki gyár sikeres legyen. Így az 1931.november 7-én zajlott helyhatósági választásokon szavazattöbbséggel Hulita Vilmost választották meg Fülek város polgármesterének.

A nagy nemzetközi politika folytán, a megváltozott államhatárok következtében 1938-ban Füleket visszacsatolták Magyarországhoz. A gyár tovább működött, főként azért, mert napról napra több hadicélokra gyártott termékre kapott megrendelést. Sőt 1939-ben képes volt olyan termékek gyártására is, amelyek bemutatása nemzetközi szinten is helyet kapott. Bizonyíték erre, hogy az 1939-en Budapesti Nemzetközi Mintavásáron a füleki gyár standja nagy siker aratott, maga Horthy Miklós is meglátogatta, ahogyan azt az őt és Hulita Vilmossal közösen megörökítő fotó is bizonyítja.

1944 októberében már mindenki számára egyértelmű volt a háború kimenetele. Hulitát 1944. november 23-án a német Gestapo elfogta és elvitte. Csak 1945. április végén jelent meg ismét Füleken. A Vörös Hadsereg által 1944. december végén elfoglalt gyár élére kinevezett új vezetőség nem akarta őt az üzembe visszaengedni. Ezt követően családjával Magyarországra távozott és Budapesten telepedett le. Egy ideig az Iparügyi Minisztérium részére tett szolgálatokat az ismét határon túlra került Füleki Iparművek ügyében, majd nyugdíjazták. 1951 júniusában hunyt el. A polgári eszméket valló, mesterivel magyarul és németül beszélő Hulitát bírálták a politikai jobb és bal oldalról egyaránt. Fejéhez vágták csehbarát magatartását éppúgy, mint azt, hogy csehszlovák állampolgárként a Csehszlovák Köztársaság létezésének 20 éve alatt sem tanult meg szlovácul még köszönni sem. Sokáig senki nem beszélt Füleken Hulita Vilmosról mindaddig, míg 1989-ben bekövetkezett változások után Dr. Agócs Attila nyomába nem eredt.

Miután ennyi mindent megtudtunk Hulita Vilmosról, természetesen meglátogattuk a Városi Múzeum zománcgyár termékeit bemutató kiállítását. Én és Zsófi le is rajzoltunk egy-egy edényt, melyet az 1930-as években gyártottak. Küldöm a rajzot is. Remélem, elnyeri tetszésedet. Osztálytársaim felkeresték a füleki temetőben Hulita Vilmos édesanyjának, Hulita Nándorné sírját. És most jön egy érdekes dolog. Megkérdeztünk néhány tanárt, tud-e valami érdekeset Hulita Vilmosról. Šimonides Ivett tanító néni pedig elmesélte nekünk az alábbiakat:

Az ő dédapja, Šimonides Tihamér borbély volt Füleken. Hozzá járt Hulita is. Annyira megkedvelte a beszélés borbélyt, hogy gyakran együtt is mulattak a pincesoron. Egy ilyen mulatság alkalmával, mikor a cigány elhúzta a „Hajmási Péter, Hajmási Pál...” című operett slágerét, a nóta végén Tihamér bácsi beugrott a nagybögőbe. Erre Hulita Vilmos így szólt: -Tudsz Te urasan mulatni, ha nincs is kék véred! Adományozok én Neked címet is!

A címet, melyet kapott, a család ma is őrzi. Másolatát mellékelem Neked levelemben. Emellett fényképes beszámolót is küldök arról, merre is jártunk Hulita Vilmos nyomában.

Bízom benne, hogy levelemben sikerült kimerítő beszámolót írnom városunk büszkeségéről. A nyári szünetben, ha ellátogatok Hozzád Nagykaposra, kérlek ismertess meg engem Herczegh Géza munkásságával. Addig is eredményekben gazdag, sikeres tanévet kívánok!

Szeretettel barátnőd, Viktória

Fülek, 2019. március 22.

(A „Mi büszkeségünk” című történelmi-irodalmi pályázat I. helyezett pályamunkáját a füleki II. Koháry István Alapiskola tanulói készítették.
Csapattagok: Fajd Dávid, Fazekas Zsófia, Hízsnay László, Karcag Levente, Tóth Viktória.
Felkészítő tanár: Mgr. Ferenc Izolda)

BEMUTATKOZIK A PRO CULTURA IMREGH

Ha Imregről hallottunk idáig, mindig az imregi karikázót láttuk lelki szemeink előtt az Imregi Hagyományörző Csoport előadásában.

Viszont néhány éve már egyre többet hallunk a Pro Cultura Imregh civil szervezetről.

Milyen szervezetről van szó, kérdezzük Ádám Norbertet, a Pro Cultura Imregh elnökét.

A Pro Cultura Imregh polgári társulás 2017 januárjában alakult, s elsősorban, ahogy ezt a neve is elárulja, az imregi magyar népi kultúra felgyűjtése, bemutatása, előadása és legfőképpen a fiatalabb nemzedéknek való továbbadása a fő célja.

Minek köszönhető a folklór szeretete nálatok?

Édesanyámnak, Ádám Erzsébetnek, az Imregi Hagyományörző Csoport vezetőjének köszönhetően már kiskoromtól szívtam magamba az imregi dalokat, majd Kassán az Új Nemzedék Néptáncgyűttesben kezdtem táncolni. A néptánc, népzene és népművészet, mint lételem a nagyidai Ilosvai Selymes Péter Néptáncgyűttesben szippantott be, ahová 1994-ben csatlakoztam. Csillát az Új Nemzedékben ismertem meg, aki 1996-ban csatlakozott az Ilosvai családhoz, s tavaly ősszel fejeztük be aktív tánctevékenységszolgálatunkat, mivel több gyermekcsoporttal foglalkozunk már Imregen kívül még Buzitán és Királyhelmecen. Csilla hét éves kora óta táncol. Először Furik Rita vezetése alatt az Árvácskában Kassán, majd szintén az Új Nemzedékben és az Ilosvai-ban. Tudtuk, éreztük, hogy valamikor szeretnénk a megszerzett néptáncstudást, néptáncszeretetet továbbadni, ezért elvégeztünk egy két éves népi játszóházvezetői, néptáncoktatói tanfolyamot 1999-2000-ben Kassán, mely igaz nem lett akkreditált képzés, de a magyarországi és felvidéki szakmai előadóktól tanultakat azóta is kamatoztatjuk.

Honnan jött az ötlet?

Az ötlet a világ másik végén fogalmazódott meg bennünk. A nagyidai Ilosvai Néptáncgyűttes tagjaiként voltunk kint Buenos Airesben, Argentínában a feleségemmel, Csillával, ahol megismerkedtünk az argentin másod, harmad, negyed generációs magyar családokkal, akik közül még sokan szépen beszéltek magyarul. Nem értettük ezt, de hamar rájöttünk, hogy ezek az emberek ugyanúgy büszkék és szeretik a magyar népi hagyományainkat, zenénket, táncunkat, nyelvünket, mint mi! Ugyanúgy, sőt még fontosabb számukra a magyarságuk, mint nekünk a mienk! Megismertük a Magyar Közösségi Házat és saját szemünkkel láthattuk, hogy az ottani magyarok képesek és hajlandóak havonta akár 200-250 km-t is utazni, hogy egy szombati nap délelőtt a gyerekek magyar irodalom, történelem órákon vegyenek részt, majd játszóházban táncoljanak, utána a cserkészekkel megtárgyalják az új fejleményeket, míg szüleik, nagyszüleik gulyást főznek, majd együtt vacsoráznak és a táncban táncoljanak. Ez a lelkiület, ez a világ volt a mérföldkő. A buenos airesi magyarok ráébredtettek minket arra, hogy még nincs késő visszafordítani Imreg alvó, szépen lassan asszimilálódó, begubózó lakóinak gondolkodását a gazdag kulturális, hagyományt megőrző, szép magyar nyelven be-

szelő közösségteremtő élet felé.

Rendben, megvolt az ötlet és hogy alakultak a kezdetek?

Minden nem lehet egyszerre, így először 2014 júniusában az iskoláskorú gyerekeket szólítottuk meg. Emlékszem, az első játszóházunk a kolostorban volt. Talán 10-12 gyermek jött el, s ők voltak és még ma is a mag. Néhányan közülük alig törték a magyar nyelvet vagy még meg sem akartak szólalni magyarul. Ők a mai Bazsarózsák Ifjúsági Hagyományörző Együttes tagjai.

Természetesen ezek a gyermekek többségében az Imregi Hagyományörző Csoport tagjainak unokái, gyermekei, így a Hagyományörzőket is felkaroltuk és próbáltuk példaként a gyerekek elé állítani őket.

Kezdeményezésünkhöz melléállt egy-két szülő és az Imregi Önkormányzat. Így már fűtött helységben vagy a Község hivatal termében vagy a Kultúrházban találkozhattunk. A játszóház után nyáron nekirugaszkodtunk az I. Imregi Napközis Tábornak. A négy nap alatt 28 gyermek fordult meg a rendhagyó történelemórák, hittanok, énekek, népi sportos játékokon, táncpróbákon, kézműves foglalkozásokon, s az anyukák, nagymamák hozták a szalámis kenyereket, sütit a gyerekeknek.

Szép lassan megmozdult a falu.

**PRO CULTURA
PRO IMREGH**

A kezdetek után hogy jutottak el a Pro Cultura Imregh megalakulásához?

Az imregiek hajtanak! Két és fél éven keresztül próbáltuk saját költségből fedezni Csillával és édesanyámmal a játszóházakat, a táborokat, az egyéb találkozókat. Közben Csilla elkezdte Imregen a Cseperedő programnak köszönhetően a Ringató foglalkozásokat, s már alakulóban volt a Bazsarózsák illetve terveztük az I. Imregi Karikázó CD kiadását. Ehhez viszont már több anyagi támogatásra volt szükség, ezért döntöttünk a Pro Cultura Imregh polgári társulás megalapítása mellett, s így megnyílt előttünk a pályázatok csodálatos világa. A Bethlen Gábor Alapnak, az Emberi Erőforrások Támogatáskezelő Alapnak, a Csoóri Sándor Programnak, a Kultminornak köszönhetően létrejöttek további napközis táborok, az I. és a II. Imregi Karikázó CD, az I. és a II. Imregi Karikázó Fesztivál, az Imregi Hagyományörzők hosszú idő után újra eljuttattak a gombaszögi és zselizi Országos Népművészeti Fesztiválokra és egyéb országos és anyaországi népzenei megmérettetésekre, ahol „aranyosan” szerepeltek, megalakult a Bazsaróz-

sák Ifjúsági Hagyományörző Együttes, akik közös fellépéseken, táborozásokon vehettek részt a buzitai Kelepelők Gyermek Néptáncgyűttessel és a sátoraljaújhelyi Zemplén Néptáncgyűttessel, a nagykaposi Magyar Háznak köszönhetően vasárnapi iskolák indultak Imregen, a Rákóczi Szövetségnek köszönhetően immár három imregi gyermek látogatja a vajáni Magyar Tanítási Nelyvű Alapiskolát, zenekari koncertek, néptáncgyűttesek fellépései, táncházak valósulhattak meg Imregen, az imregi betlehemesek Gencsapáti részt vehettek a Betlehemesek találkozóján, létrejött az Imregiek régi fotókon közösségi oldal, ahol gyűjtőmunkának köszönhetően egyre régebbi fényképek jelennek meg az imregi viselet történetének bizonyítékaként és még sorolhatnám.

Ha már ennyi mindent felvállalt a Pro Cultura Imregh társulás, milyen eredményekről számolhatnak be, illetve milyen céljaik vannak még?

A Hagyományörzők fénykorukat élik most, hála Istennek. A Bazsarózsák mellett már helyet követelnek maguknak a Kis Bazsarózsák. Tervezzük a III. Imregi Karikázó Fesztivált, de az I. Bodrogközi és Ung-vidéki Folklór Seregszemlét is a nagykaposi Magyar Házzal egyetemben. Az imregi gyerekek mellé már csatlakoztak szürnyegi és céki gyerekek is. Egyre virágzóbb az együttműködés a ladmóci Tardika csoporttal. Családi napokat hoztunk létre, ahol három generáció énekel, beszélget, játszik, táncol együtt. A Cseperedő programnak köszönhetően újabb gyermekbarát népzenei élő zenekari előadásban lehet majd részük az imregieknek és a környékbeli községekből érdeklődőknek. Szeretnénk az ölelő, féltő karjainkat Imregen kívül Szürnyegre, Ladmócra is kiengedni, szeretnénk egy még nagyobb, összetartó, magyar nemzeti-népi értékeinket fontosnak érző közösséget építeni.

Ádám Csilla

Eseményeink képekben

„Vadócba rózsát oltok...”
„Jobbként itthagyni a világot, mint ahogy kaptuk.”

A cím első része az újjáalakult nagykaposi 6. sz. Mécs László cserkészcsapat jelszava, a második sor pedig Robert Baden Powellnek, a cserkészlet megálmodójának szájából származik. És hogy mi is az a cserkészlet?

Nos, semmiképpen sem szabadidős kör. Még csak nem is nyári tábor és nem is egy szabvány klub, ahová a gyerekek sportolni és játszani járnak. Inkább mindez egyszerre, valamint sokkal - sokkal több: egy olyan hely, ahol a gyerekek, fiatalok rengeteget tanulhatnak, fejlődhetnek. Számos ismereten kívül életérzést, felelősséget, elköteleződést ad. Egy olyan hely, ahová alig várja mindenki, hogy elmenjen, és sajnálja, ha ott kell hagynia. Mindezekon kívül önállóságra, hitre, csapatmunkára nevel, nem utolsó sorban pedig a magyar kultúra szeretetére és tiszteletére. Elfogadó és szeretetteljes légkörben adott a játszva tanulás lehetősége. A gyerekeket saját képességeikhez mérten teszik próbára, hogy ne egy általános felállított mércét hajszoljanak.

Az újjáéledt cserkészcsapat az elmúlt év folyamán már rendszeres foglalkozásokat és külön-

féle programokat szervezett. A teljesség igénye nélkül: adventi kézműves foglalkozás a Magyar Házban, őszi kirándulás a királyhelmei cserkészekkel a Megyer - hegyi tengerszemhez, közös hétvége a tordai cserkészekkel a Zemplén Kalandparkban, korcsolyázással, közös énekkel, játékkal és istentisztelettel egybekötve, túrázás a Zempléni - hegységben, ahol az úticél a romantikus Sóllyombérci - kilátó volt. Az egész éves munka megkoronázásaként nyár végén a csapat részt vett Budapesten a Határtalanul táborban.

A régi- új cserkészcsapat munkájában értékes segítséget nyújtott Ádámosy Gábor, a tordai cserkészcsapat vezetője, aki a Petőfi Program keretén belül került a Magyar Házba. A megkezdett munkát Tóth Kozma Katalin folytatja, Hires Erzsébet segítségével. A foglalkozásokat szombatonként tartják, délelőtt tíz órakor a Magyar Házban. Szeretettel várunk mindenkit!

A cserkészcsapat újraindításához szükséges kiadásokat a Bethlen Gábor Alap támogatta.

(tkk)

Ötszáz baráti kézfogás, három nap alatt, tizenkét helyszínen

A szeptemberi iskolakezdést követően 9000 külföldi magyar iskolakezdőt köszönt a Rákóczi Szövetség, 400 helyszínen adódik át ünnepélyesen a magyarországi társadalom összefogását és megbecsülését jelképező ösztöndíj.

Kelet-felvidéken már a szeptemberi hónapban sor került az ösztöndíjak átadására. Az idén a Szepsi, Királyhelmei és Nagykapos térségében működő magyar alapiskolák által szervezett meghitt ösztöndíj átadó ünnepségeken Gabri Rudolf, Pandy Rita, Lakatos Denisza és Czirják Gergő képviselte a Rákóczi Szövetséget.

A mintegy 500 szülővel való személyes találkozás, baráti kézfogás, néhol a gyerekek kultúrműsorával felvezetve, igazi családi hangulatot teremtett, erősítette az összetartozás érzését. Az idén igazi jó hír, hogy a királyhelmei Helmezi Mihály Alapiskolában jelentősen nőtt az elmúlt évekhez képest a magyar elsősök létszáma.

Üde színfoltja volt az átadási ünnepségeknek, hogy a perbenyíki kisiskolában Csáky Csongor a Rákóczi Szövetség elnöke is részt vett az átadási ünnepségen, találkozott az elsős gyerekek szüleivel, majd utána bodrogközi közéleti személyiségekkel a továbblépés lehetőségeiről is tárgyalt.

Gabri Rudolf

A leleszi premontrei apátság története

a 2014. júniusi számban megkezdett könyv folytatása

A legfelső sávot a középsőtől egy gótikus felirattörredék választja el. Valószínűleg átszelte az északi falat. Josef Krása a restaurálás előtt csak két feliratot tudott kiolvasni (rex és regina),¹ majd olvashatóvá vált a vite rex, valamint a Salamon, Géza, Szent László és a Béla név. Csak feltételezik, hogy az alatta lévő sor az uralkodásuk hosszát mutatja.² A sorban az első három név megfelel az Árpád-házi királyok uralkodói sorának, de a soron következőt a tanulmány I. Bélaként értelmezi, ám ő a többi három előtt uralkodott.³ Ez logikailag ellentmond az uralkodói sorrendnek, mert sorban a következő Béla a III. lehetne, de így is kimarad öt magyar király Szent László és III. Béla között. Nem tudjuk, hogy milyen logikai sorrend szerint válogatta a freskó készítője a neveket. A gótikus betűfűzér alatt valószínűleg az Árpád-házi uralkodókat ábrázolta a festő.

Egy egyháztörténetileg ritka, valószínűleg a Vera effigies⁴ ábrázolással találkozunk a felső sáv jobb oldali freskótörredékén. Lényegében a Vera ikon⁵ kultuszát elrendelő zsinatot mutatja be. Egy ülő alak fehér ruhában, barna gazdagon ömlő palástban. Kezében a Vera ikonnal. A fehér tömör téglalapon Jézus arca, és mellette Péter és Pál apostolok.⁶ Az ülő alak jobbán négy kardinális. Az ikont tartó alak feje hiányzik, de a tanulmányok szerint minden kétséget kizárva az egyik pápáról van szó. Josef Krása III. Ince pápát tartja valószínűnek. A Veronika ken-

4 műtárgy másolata, amely a vallásgyakorás különböző céljait szolgálta

5 A keresztény hagyomány úgy tartja, hogy Jézus legkorábbi ábrázolása a Szent Mandülon, nem emberi kéz által keletkezett. Mandülon görögül asztalkendőt jelent. Eredetéről több legenda is született. A legelterjedtebb, hogy Veronika kendőjéről van szó. Ennek alapján értelmezték a Veronika nevet úgy, mintha latin eredetű volna, a Vera icon – valódi kép szavak összetételéért. Veronikát általában a Máté evangéliumban ismert, vérfolyásából Jézus ruhájának érintése által kigyógyult asszonnyal azonosítják, aki megtörölte a kereszt alatt görnyedő Jézus véres, verítékes arcát, és kendőjén ott maradt annak lenyomata.

6 Juránková 2012

dője ereklyét a római Szent Péter-bazilika egyik oldalkápolnájában őrizték, a bejáratától jobbra. A kápolnát még VII. János építette. A legenda szerint az ereklyét egy Veronika nevű ismeretlen asszony hozta Rómába, akinek volt egy tábla festett képmása az Úrról. Egyes verziók szerint a nőt Mártának hívták. III. Ince elrendelte, hogy minden évben hordozzák körbe az ereklyét ereklyetartóban, és mutassák fel a népnek. A két apostol arcképét, mint Róma patrónusait, ritkán, de ábrázolták a Vera ikonnal együtt.⁷ Az ábrázolás formailag a decretálisok⁸ zsinatábrázolásaihoz és az Abgar-képekhez⁹ kötődik. Valószínűleg az apátság kápolnája egy olyan kultuszkepet birtokolhatott, amely a Vera ikont ábrázolta az apostolfejelmek között.¹⁰

Farbakyné Deklava Lilla művészettörténész szerint V. Orbán pápát ábrázolja a falfestmény. V. Orbán 1362-1370 között

7 Krása 1978

8 Rendelkezést tartalmazó pápai okiratok, amelyek abban különböznek a jogokat átruházó vagy megerősítő bulláktól, hogy kisebb súlyú ügyekben foglalnak állást.

9 Egy V. századi forrás nem Veronikához köti a Mandülon történetét, hanem a leprában szenvedő Abgar királyhoz. Egy ókori legenda szerint az első Szent Arcnak tartott ábrázolást Abgarus, Edessza királya kapta Jézustól, ami azután minden további ikon alapjául szolgált. Jézus küldte a királyhoz a relytélyes vásznat, amitől Abgar meggyógyult és megtért Jézus tanítása szerint.

10 Marosi 1987

volt az egyház feje, a hatodik pápa Avignonban. Uralkodásának legnagyobb vívmánya a római székhelyre való visszatérés volt. 1368. március 1-jén a pápa meglátogatta a Sancta Sanctorum kápolnát, hogy misét celebráljon. Ebből az alkalomból kinyitotta az oltárt, és ekkor találta meg a két apostol elveszettnek hitt relikviáját. A pápa visszatért Avignonba, és néhány nap múlva meghalt. A művészettörténész szerint már a XIV. század második felében megjelentek a pápát ábrázoló ülő képek a két apostol ikonikus alakjával a kezében. Szentté avatását már halála után szorgalmazták, de boldoggá csak a XIX. században avatták. Farbakyné Deklava Lilla szerint V. Orbán ábrázolása politikai célzattal is bírt Leleszen. Pálóczy Domonkos, a már sokat emlegetett leleszi prépost, IX. Bonifác pápa káplánja lett. Az ő prépostságának az idejében készültek a kápolna freskói is. IX. Bonifác római ellenpápa volt, szemben VII. Kelemen avignoni pápával. A művelt és Rómába gyakran utazó Domonkos prépost bizonyára ismerte a Sancta Sanctorum kápolna becses Vera ikon relikviáját, és a közelmúltban elhunyt V. Orbán pápa ábrázolása annak a kifejezőeszköze is lett, hogy IX. Bonifácot ismeri el legitim pápai uralkodónak.¹¹

11 Farbakyné 2009

A magyar Szent Korona hiteles másolatának fogadása Nagykaposon

A magyar Szent Korona hiteles másolatának fogadására került sor Nagykaposon szeptember 21-én délután, a Mécs László Emlénapok keretében. Az Ung-vidék központjában a Nagykapos és Vidéke Társulás, valamint a Csemadok helyi alapszervezete minden évben megszervezi a Mécs László Emlénapokat, tisztelegve ezzel a városban tíz évig szolgáló római katolikus papköltő emléke előtt. A papköltő 1920 és 1929 között Nagykaposon, azt követően pedig 1944-ig Királyhelmeceen plébánosként szolgált. Az idej megemlékezést a magyar Szent Korona másolatának fogadása tette még emelkedettebbé és feledhetetlenebbé.

Írta: Tökölyi Angéla, felvidék.ma
2019. szeptember 22.

A Magyar Közösségi Ház udvarán harangzúgással kezdődött az ünnepség. A Magyar Királyi Koronaőrök tagjai kíséretében érkezett a Szent Korona a helyszínre, majd sor került a Szent Korona ünnepélyes köszöntésére.

A Himnusz elhangzása után Garay János Szent korona című versét Fazekas Lídia, a nagykaposi Erdélyi János Alapiskola igazgatója tolmácsolásában hallhatta a közönség. A közönség soraiban köszönthették a szervezők Szukola Istvánt, a Magyar Királyi Koronaőrök felvidéki kapcsolattartóját, Herczegh Géza özvegyét, Herczegh Melinda aszszonyt, a város díszpolgárát és fiát Herczegh Károlyt, az egyházak képviselőit, valamint Petrikán Pétert, a város polgármesterét.

Az ünnepségen Petrikán Péter rövid köszöntőjében arra hívta fel a figyelmet, hogy a Szent Korona szimbólumaiba kódolva hordozza üzenetét, amelyben benne van az igazságosság, a hit, az egyenlő mércével való mérés és az egymás iránti szeretet egyaránt.

Petrikán Péter elmondta, hogy nagy örömmel, tisztelettel és szeretettel fogadják a városban a Szent Koronát.

Gabri Rudolf, a Magyar Közösségi Ház vezetője kifejezte köszönetét mindazoknak, akik hozzájárultak ahhoz, hogy a Szent Korona másolatát Nagykaposon is fogadhasák. Köszönetet mondott Szukola Istvánnak és a Magyar Királyi Koronaőrök tagjainak. Szavai szerint a nemzeti összetartozás jelképének tekintett Szent Korona hordozza a nemzet küzdelmeit és sikereit egyaránt, és „regényes” útja a minden időben és minden körülmények közötti megmaradás üzenetét is közvetíti.

Gabri Rudolf utalt arra, hogy a Mécs László papköltő emléke előtti tisztelegésre nem is lehetne talán szebb alkalom, amikor szellemi és emberi nagysága előtt az emlénapok keretében a Szent Koronát is fogadhatják. Az ünnepi beszéd elhangzását követően sor került Mécs László szobrának koszorúzására a Magyar Közösségi Ház udvarán.

A koszorúzást követően harangzúgás jelezte a Szent Korona menet indulását a Magyar Közösségi Házról a helyi görögkatolikus templomig, ahol ökumenikus istentisztelet keretében fogadták a Szent Koronát. Az istentiszteletet követően az érdeklődők megtekinthették a Szent Korona mását, és este hat órakor került sor annak búcsúztatására.

Szukola István elmondása szerint 2015-ben került sor első alkalommal a Szent Korona másolatának fogadására a Felvidéken, Szilas közösségben, és azóta évente legalább két helyszínre igyekeznek eljuttatni az összetartozás üzenetét hordozó, és a nemzettudatot erősítő Szent Koronát. Így ez volt a tizenegyedik alkalom, amikor felvidéki település fogadhatta annak mását.

A rendezvény ideje alatt az Erdélyi János Vegyes Kar kórusművek előadásával tette még színvonalasabbá a programot.

Lefutottam a Kassai Békemaratont

2019. október 6-án a Kassai Békemaratonton teljesítettem életem első maratonját (42,195 km a táv). Ez Európa legrégebbi maratonja, a világon pedig a harmadik legrégebbi, mely idén 96. alkalommal volt megrendezve. A teljes maratonnak 1593 futó vágott neki, ebből 1520 teljesítette. Én 3 óra 38 perc 29 másodperc alatt értem célba. Ezzel az idővel az 505. helyen végeztem. Hónapokkal a verseny előtt több alkalommal is lefutottam szabadidőmben 34 km-t (annyit szükséges), de azt mondják, hogy a maraton a 35. km-től kezdődik, akkor sok minden -pl. glükózkimegy a szervezetből. Amikor a 35. km-t elértem, gondoltam magamban, hogy ha ez az a híres kritikus pont, akkor sima ügy, megvan. S bár a sebességem lelassult, de akkor is ugyanúgy élveztem a futást. Az elejétől a végéig folyamatosan extázisban voltam. A 36. km-től azt sajnáltam csak, hogy számomra bő fél óra múlva vége lesz ennek az álomnak. Onnantól kezdve gyakran az volt a gondolatom, hogy élvezzük ki most nagyon a maradék km-eket, mert már nincs sok hátra és kevésszer él át az ember ekkora csodát az életében. A célbaérés után is kedvem lett volna még abban az atmoszférában a verseny útvonalán futni pár km-t versenyen kívül.

Kassa belvárosa gyönyörű, van kb. 80 ezer néző, s kb. 14 ezer futó (valakik váltóban futják és valakik félmaraton futnak). S az embernek olyan érzése van, mint ha mind a 80 ezer ember ő neki drukkolna. Vannak érzések, amiket nem lehet szavakkal leírni, elképesztő ahogy ismeretlenül is szurkolnak, hajszolják a versenyzőt, s azok az őszinte mosolyok! Lehet férfi vagy nő, fiatal-idős, minden korosztályban fellelni embereket, a gyerekek vígan pacsiznak a futókkal, mely óriási erőt tud adni! A cél előtt kb. 100 méterrel fogalmam nincs honnan, de még új erőkre kapva sikerült egy nagy sprintet levágnom, amivel két másik futót megelőztem. A célbaérés utáni pillanatokban sajnáltam, hogy már vége van. Első teljes maratonom, s egy pillanatra sem várom, hogy vége legyen már, mert annyira fáradt vagyok. Fantasztikus momentumok voltak azok is, amikor mi teljes maratonosok örömmel

ismeretlenül a célbaérés után spontán egymást ölelgetve, sokan könnyes szemmel gratulálunk a másoknak. Még most is ezer fokon égek, amikor e sorokat írom napokkal a verseny után. És végül ez még szebb történet így, hogy februárban még javában sérülten lemondtam már a futásról és nincs még fél éve, hogy a lábam száz százalékos lett. Verseny közben sokszor járt az a fejemben, hogy bár örökké tartana most ez az egész állapot/verseny/atmoszféra/boldogság. Ha valaha életudorom támadna, olyankor majd mindig erre a kassai maratonra kell visszaemlékezniem.

Nagyon sok embernek tartozom köszönettel azért, amiért ez az életreszóló élmény létrejöhett. Köszönöm a nagykaposi futóklub tagjainak, akik 2016-ban az egyik közös városi futási alkalmával elhívtak magukkal egy futóversenyre, s onnantól kezdve a versenyekre mindig mehettem velük. Kezdetből fogva befogadtak. Mindnyájukban szimpatikus embert ismertem meg.

Köszönöm a családtagoknak, akik volt, hogy a helyszínen szurkoltak a versenyeken, volt, hogy a rajtszámomat vették át, elvittek a versenyre vagy a sérülésem alatt orvoshoz ill. az évek során sok futó felszerelést kaptam tőlük ajándékba.

Köszönöm az egészségügyben dolgozóknak: sportorvosnak, rehabilitációs orvosnak, fizioterapeutáknak, masszöröknek, nővérkéknak, valamint pszichológusomnak, hisz beigazolódt, hogy a testi és lelki egészség kölcsönösen hatással van egymásra. Hosszú sérülésem alatt mindnyájukban kedves, segítőkész, alázatos embert ismerhettem meg. Köszönöm a pár számomra ismeretlen embernek, akikkel az interneten keresztül kerültem kapcsolatba, hogy sérülésem idején olyan alternatív gyógymódokat ajánlottak, melyeket azóta is rendszeresen használok, hogy elkerüljem a sérülés kiújulását. Mindegyik tanács hasznos volt.

Mindenki, akinek köszönetet mondtam, sokat hoztatt ahhoz, hogy számomra ez a csoda létrejöhett.

Gabri Lóránt,
a Magyar Közösségi Ház munkatársa

I. BODROGKÖZI ÉS UNG-VIDÉKI FOLKLÓR SEREGSZEMLE

Művelődési ház, Nagyszelmenc

2019. OKTÓBER 26.

Program

11.00 – 12.30

GYEREKCSOPORTOK SEREGSZEMLÉJE ÉS GÁLAMŰSORA

Dobosok és szólistáik, Dobogó Néptáncsoport, Fehér Liliomszál Gyermektáncsoport, Vadrózsa Néptáncsoport, Arany Tisza Gyermek Néptáncsoport, Bodrogközi Pulyák, Helmeczy Színpadreccsentők, Moholyka Néptáncgyűttes, Ki(d)s Fabotó, Bazsarózsák Ifjúsági Hagyományörző Együttes, Szikes Zenekar, Szinvavölgyi Néptáncműhely

15.00 – 16.30

NÉPDALKÖRÖK SEREGSZEMLÉJE

Őszirózsa Népdalkör, Hegyaljai leghények, Levendula Énekcsoport, Borcsák Asszonykórus, Árvalányhaj, Tardika Népdalcsoprt, Kőkút Népdalkör, Aszú - Kistoronyai Hagyományörzők, Imregi Hagyományörzők, Jázmin Éneklőcsoport, Szirén Folklor, Muskátli Folklor Csoport

19.00 – 20.00

GÁLAEST

Szőlőfürt citerazenekar, Fabotó Citerazenekar, Komócsa néptáncgyűttes, Dűvő Zenekar, Ilosvai Selymes Péter Néptáncgyűttes

20.00 – 22.00

TÁNCHÁZ

KÍSÉRŐ PROGRAMOK GYEREKEK RÉSZÉRE A NAGYSZELMENCI DOBÓ ISTVÁN ALAPISKOLÁBAN

14.00 – 16.30

Kézműves foglalkozások, Szikes Zenekar hangszerbemutatója, Garagulya Gólyalábas Komédiás Kompánia, Táncház

Szervezők:

PRO CULTURA
IMREGH

DOBÓ ISTVÁN
Alapiskola Nagyszelmenc

nka
Nemzeti Kulturális Alap

ÖRÖKSÉG

KELETI ÉRŐ

A rendezvény támogatói:

nka
Nemzeti
Kulturális Alap

RÁKÓCZI
SZÖVETSÉG

Kiadta a Nagykapos és Vidéke Társulás. Nyilvántartási szám: EV 4922/14. ISSN 2453-8094.
Postacím: Csepely 64, 079 01 Nagykapos. ičo/reg.szám: 35538368
Felelős szerkesztő: Gabri Rudolf. Nyomdai előkészítés: Tomojka Vojtko Béla. E-mail: nvtmagyarhaz@gmail.com.
Kereskedelmi forgalomba nem hozható. Példányszám: 1000. Megjelenik évente négyszer.